

Πρεσβείας της Ελλάδος στην Τιφλίδα
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Τιφλίδα, Ιούνιος, 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	4
B. ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΚΛΑΔΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	10
B.1 Νεοφυείς επιχειρήσεις	10
B.2 Θερμοκοιτίδες - Προγράμματα επιτάχυνσης	13
B.3 Επιχειρηματικά Κεφάλαια και Επιχειρηματικοί Άγγελοι	14
B.4 Κρυπτονομίσματα.....	18
B.5 Blockchain	20
B.6 Τεχνητή νοημοσύνη	20
B.7 Υπολογιστικό νέφος	21
B.8 Κέντρα δεδομένων (Data Centers).....	22
B.9 Black Sea submarine cable project	22
B.10 Virtual Economic Zones.....	22
B.11 IT hubs	23
B.12 Ψηφιακοί Νομάδες.....	23
Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΛΑΔΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	24
Γ.1 Εθνική Στρατηγική.....	24
Γ.2 GITA.....	25
Γ.3 Φορολόγηση νεοφυών και τεχνολογικών επιχειρήσεων	27
Γ.4 Έρευνα και Ανάπτυξη.....	28
Γ.5 Προγράμματα χρηματοδότησης σε πλαίσιο αναπτυξιακής βοήθειας	28
Δ. ΣΧΕΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	30
E. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	31

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Αριθμός εταιρειών κατά μέγεθος	5
Πίνακας 2: Περιγραφή οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων Γεωργίας.....	12
Πίνακας 3: Βασικοί δρώντες οικοσυστήματος.....	12
Πίνακας 4: Βασικοί δρώντες και ο ρόλος τους στο οικοσύστημα	13
Πίνακας 5: Κατάλογος θερμοκοιτίδων και προγραμμάτων επιτάχυνσης νεοφυών επιχειρήσεων	14
Πίνακας 6: Κατάλογος VCs και δικτύων επενδυτικών αγγέλων στη Γεωργία	16
Πίνακας 7: Δείκτης απόδοσης ελκυστικότητας επιχειρηματικών και ιδιωτικών κεφαλαίων, 2023	18
Πίνακας 8: Εγγεγραμμένοι Πάροχοι Υπηρεσιών Εικονικών Περιουσιακών Στοιχείων	19
Πίνακας 9: Χρηματοδότηση προγραμμάτων από GITA, 2015 - 2022.....	25
Πίνακας 10: Χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων από προγράμματα GITA, 2015 - 2021	26

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1: Ρυθμός ανάπτυξης οικονομίας και ρυθμός ανάπτυξης κλάδου ΤΠΕ	4
Γράφημα 2: Κέρδη κλάδου πληροφορικής, δισ. GEL.....	5
Γράφημα 3: Κατανομή επιχειρήσεων κλάδου ΤΠΕ ανά τύπο ιδιοκτησίας	6
Γράφημα 4: Κατανομή εταιρειών πληροφορικής κατά κεφάλαια αλλοδαπής και εγχώριας προέλευσης.....	6
Γράφημα 5: Εξαγωγές κλάδου ΤΠΕ, εκ. USD	7
Γράφημα 6: Δείκτης ανάπτυξης κλάδου ΤΠΕ, 2023.....	8
Γράφημα 7: Χρήση τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, 2022.....	9
Γράφημα 8: Κατάταξη Γεωργίας σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό οικοσύστημα ..	10
Γράφημα 9: Χρηματοδότηση και σύνολο συμφωνιών	10

Κατάλογος Εικόνων

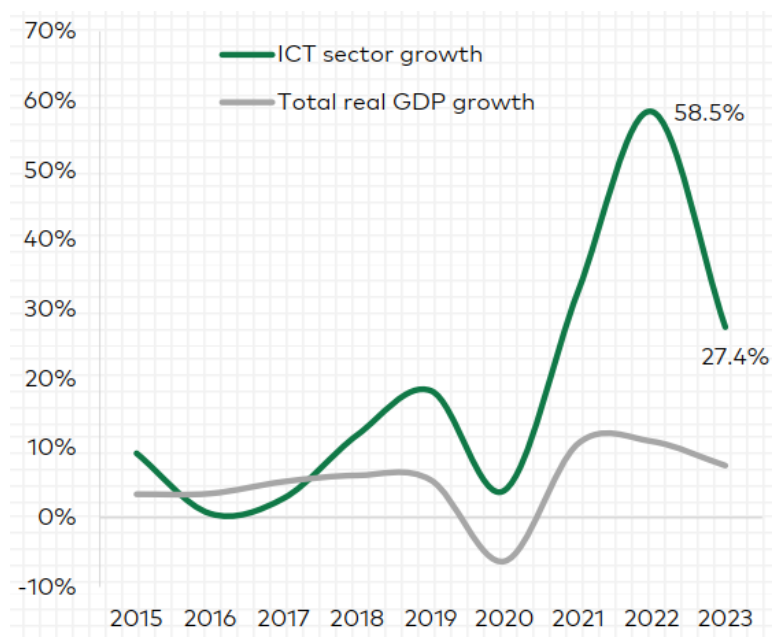
Εικόνα 1: Κατάταξη και βαθμολογία δείκτη ετοιμότητας τεχνητής νοημοσύνης	21
Εικόνα 2: Φορολογικά οφέλη διεθνούς εταιρείας	27

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Ο κλάδος των τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) καθίσταται όλο και πιο σημαντικός για την οικονομία της Γεωργίας, αντιπροσωπεύοντας, το 2023, το 5,9% του ΑΕΠ και σημειώνοντας ρυθμό ανάπτυξης της τάξεως του 29,32% σε σχέση με το 2022, μετά από δυο συνεχόμενες χρονιές υψηλής ανάπτυξης (+35,38 το 2021 και +69,8% το 2022). Λόγω της ταχείας ανάπτυξής του, ο κλάδος ΤΠΕ έχει καταστεί ο 7ος μεγαλύτερος τομέας της οικονομίας.

Γράφημα 1: Ρυθμός ανάπτυξης οικονομίας και ρυθμός ανάπτυξης κλάδου ΤΠΕ

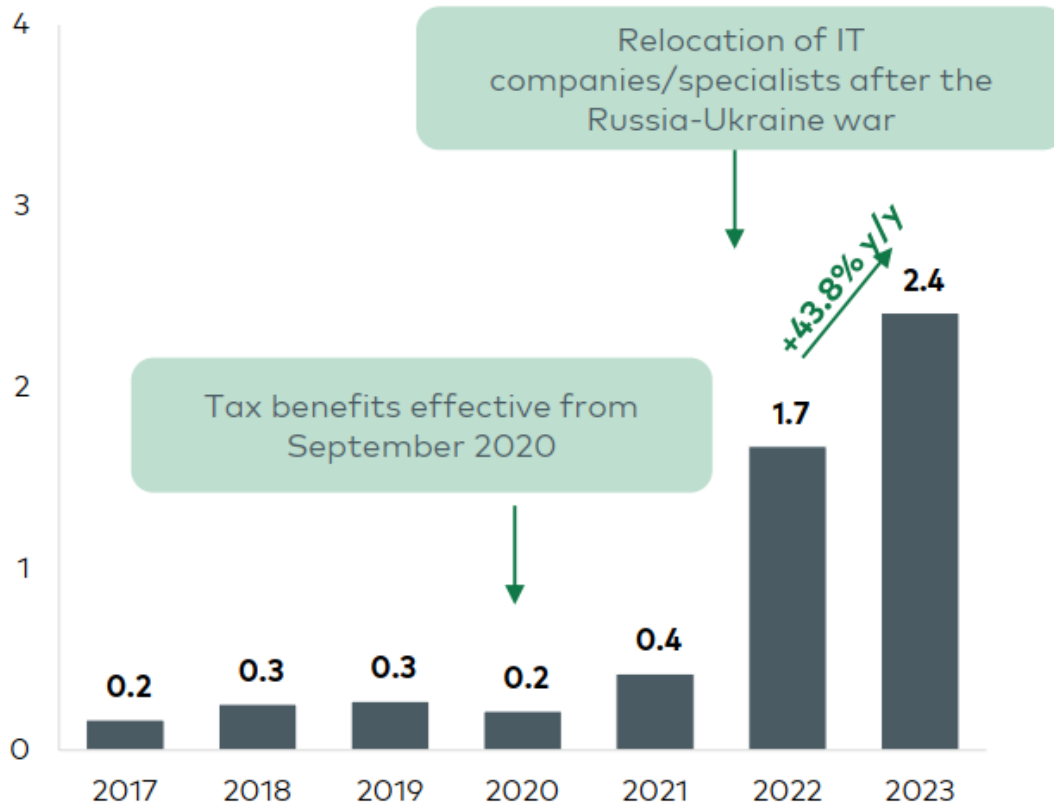

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Geostat και NBG

Η ανάπτυξη του τομέα των ΤΠΕ επιταχύνθηκε σημαντικά το χρονικό διάστημα 2022 - 2023 και ο κύκλος εργασιών ανήλθε, το 2023, σε 5,1 δισ. GEL (1,8 δισ. USD) και τα κέρδη σε 2,4 δισ. GEL (852 εκ. USD). Κύριος μοχλός ανάπτυξης ήταν ο υποτομέας του προγραμματισμού υπολογιστών (αντιπροσώπευε το 39% του συνολικού κύκλου εργασιών με αθροιστικό ετήσιο ποσοστό αύξησης/ CAGR 51,9% σε σχέση με 2017-23). Οι τηλεπικοινωνίες, αν και παραδοσιακά ο μεγαλύτερος υποτομέας, το 2023, αντιπροσώπευαν το 37% του συνολικού κύκλου εργασιών. Ο υποτομέας των υπηρεσιών πληροφόρησης αποτελεί περίπου το 10% με CAGR 44,5% και ο υποτομέας των εκδόσεων το 10% με CAGR 37,9%.

Γράφημα 2: Κέρδη κλάδου πληροφορικής, δισ. GEL

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Geostat και NBS

Συνολικά στη Γεωργία στον κλάδο της ΤΠΕ, τον Μάιο του 2024, δραστηριοποιούνται 24.117 εταιρείες, εκ των οποίων 72 ταξινομούνται ως μεγάλες και μεσαίες (το 84% αλλοδαπών συμφερόντων). Η πλειοψηφία των υπόλοιπων εταιρειών αποτελείται από ατομικές επιχειρήσεις αλλοδαπής προέλευσης (το 93% συμφερόντων Ρωσίας, Ουκρανίας και Λευκορωσίας).

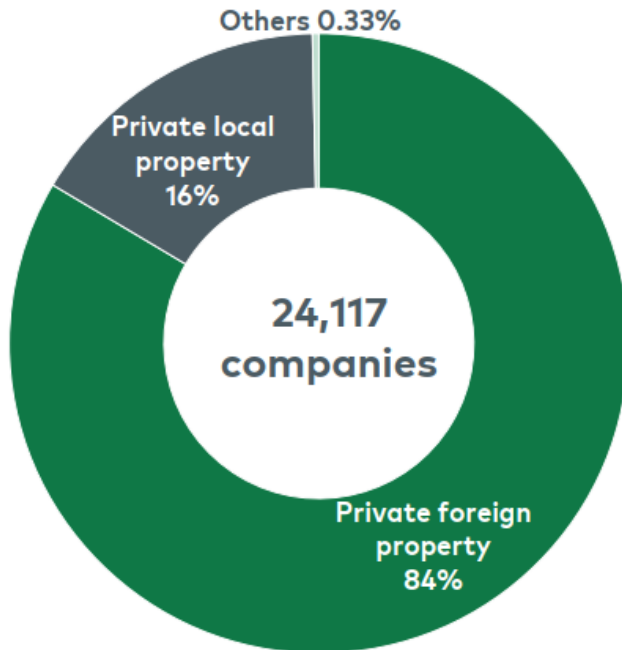
Πίνακας 1: Αριθμός εταιρειών κατά μέγεθος

Company size	Number
Large	7
Medium	65
Small	22,341
Size unknown	1,704
Total	24,117

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Geostat

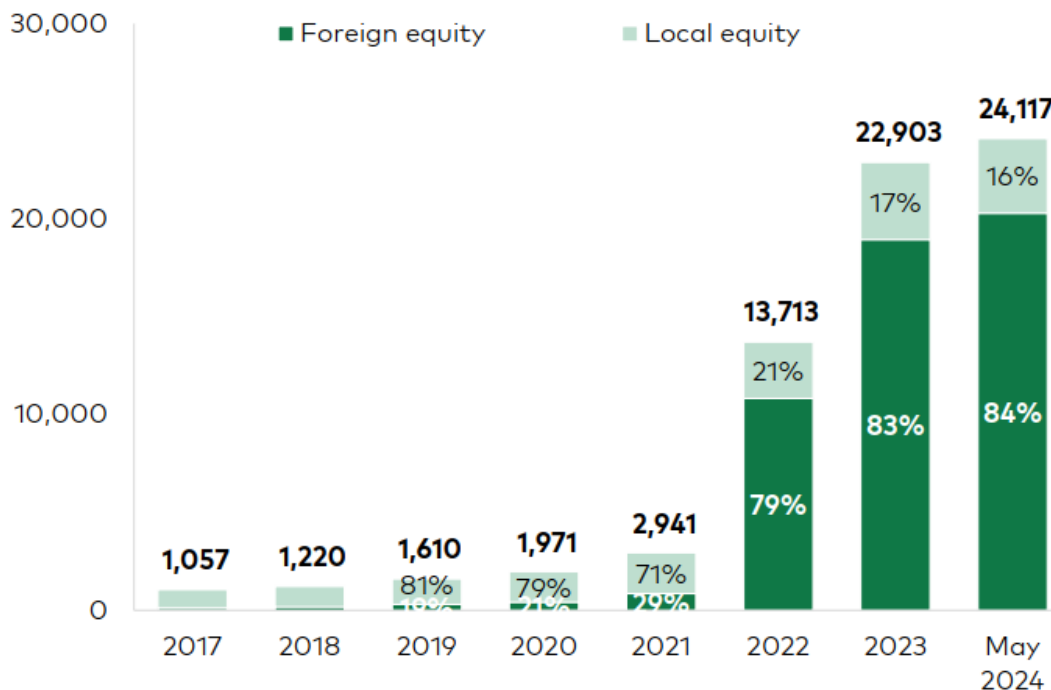

Γράφημα 3: Κατανομή επιχειρήσεων κλάδου ΤΠΕ ανά τύπο ιδιοκτησίας

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Geostat

Γράφημα 4: Κατανομή εταιρειών πληροφορικής κατά κεφάλαια αλλοδαπής και εγχώριας προέλευσης

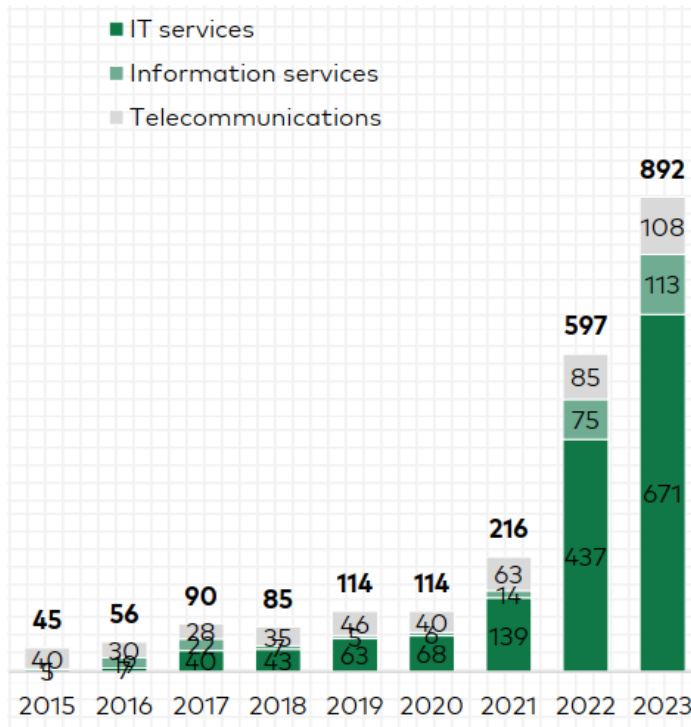

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Geostat

Ο κλάδος ΤΠΕ είναι ιδιαίτερα εξωστρεφής, με τις εξαγωγές του να ανέρχονται, το 2023, σε 892 εκ. USD. Το δυναμικό ανάπτυξής του είναι σημαντικό (243 USD κατά κεφαλήν εξαγωγές), αν και υπολείπεται ακόμα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς και με την γειτονική Αρμενία.

Γράφημα 5: Εξαγωγές κλάδου ΤΠΕ, εκ. USD

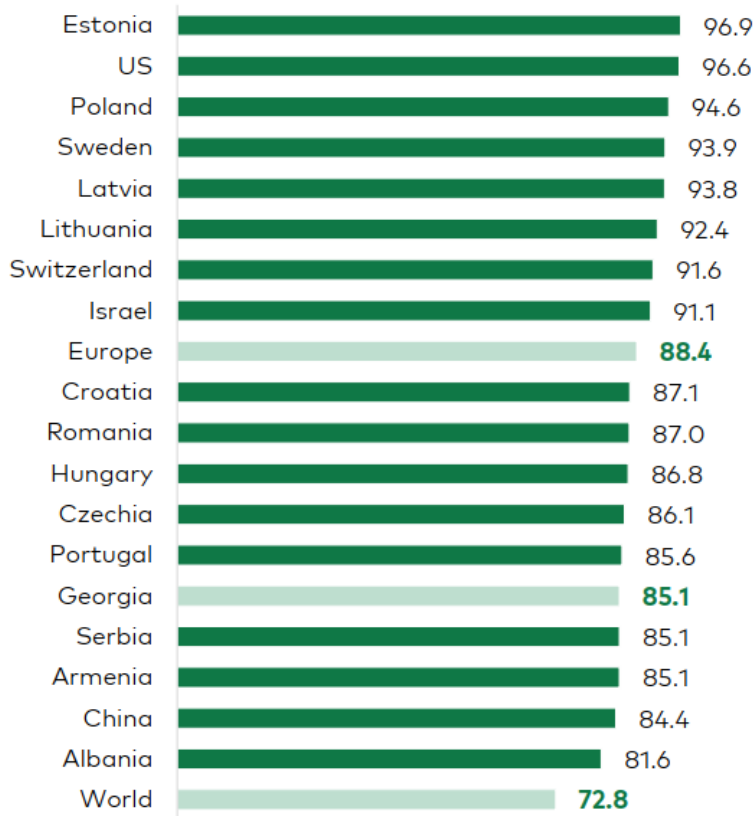
Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Geostat και NBG

Η ανάπτυξη του κλάδου ενισχύθηκε αρχικά από φορολογικά κίνητρα που εισήχθησαν το 2020. Ενώ, από το 2022, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η ανάπτυξη του κλάδου επιταχύνθηκε ως αποτέλεσμα της μετεγκατάστασης διεθνών εταιρειών και ειδικών πληροφορικής στη Γεωργία προερχόμενων ιδιαίτερα από τη Ρωσία. Επιπλέον υποστηρικτικοί παράγοντες που ενισχύουν την ανάπτυξη του κλάδου ΤΠΕ στη Γεωργία αποτελούν οι σχετικά χαμηλές τιμές ευρυζωνικής πρόσβασης, η ύπαρξη οικονομικών co-working χώρων και το συγκρατημένο κόστος διαβίωσης σε σχέση με πόλεις του ανεπτυγμένου κόσμου.

Οι βασικές προκλήσεις του κλάδου ΤΠΕ, σύμφωνα με διεθνείς μελέτες, εστιάζονται στην έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και στη σχετικά χαμηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο.

Γράφημα 6: Δείκτης ανάπτυξης κλάδου ΤΠΕ, 2023

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων ITU UN

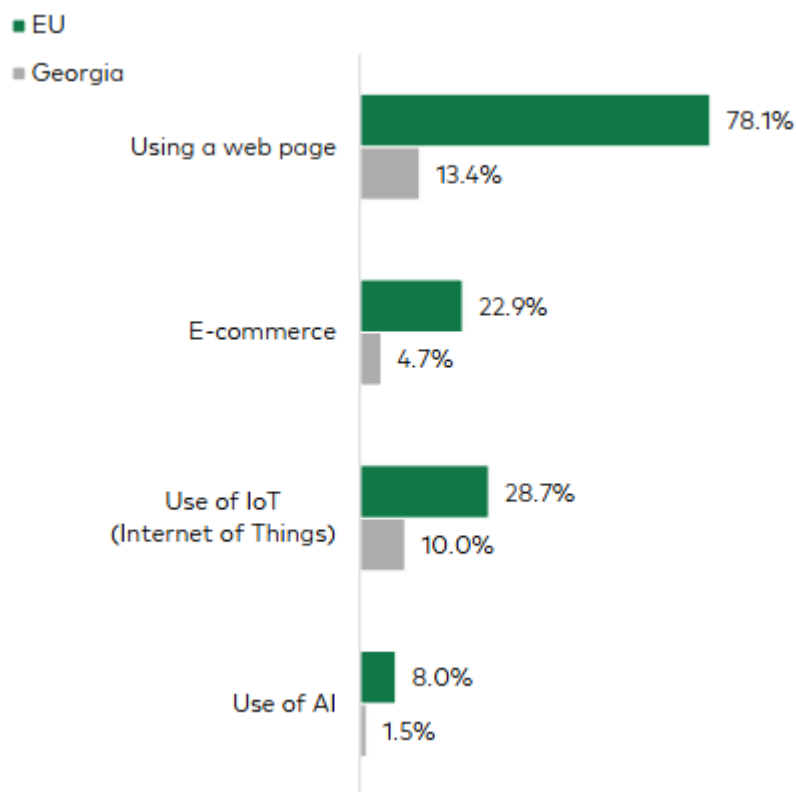
Αναφορικά με τους επιμέρους κλάδους συγκρατούνται τα εξής:

- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO) κατατάσσει τη Γεωργία στην 65η θέση μεταξύ 131 χωρών στον [Παγκόσμιο Δείκτη Καινοτομίας](#) (2023).
- Η αγορά τηλεπικοινωνιών είναι γενικά πολύ ανοιχτή στον ανταγωνισμό. Υπάρχουν περισσότεροι από 290 αδειοδοτημένοι πάροχοι υπηρεσιών και φορείς εκμετάλλευσης δικτύων.
- Το ποσοστό διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας ανέρχεται σε 169%.
- Το ποσοστό διείσδυσης χρήσης κινητού για πρόσβαση στο διαδίκτυο ανέρχεται σε 125%.
- Η ευρυζωνική διείσδυση ανέρχεται σε 95,7%.
- Το 100% του πληθυσμού της Γεωργίας καλύπτεται από σήμα 4G.
- Οι δυνατότητες της ψηφιοποίησης δεν αξιοποιούνται πλήρως από τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) εκτός Τιφλίδας.
- Υπάρχει επίσης ένα σημαντικό χάσμα στις ψηφιακές δεξιότητες μεταξύ του πληθυσμού, με χαμηλότερες δεξιότητες σε περιφερειακές περιοχές.

Γράφημα 7: Χρήση τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, 2022

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει στοιχείων Eurostat και Geostat

Συμπερασματικά, η Γεωργία, τα τελευταία χρόνια, προσπαθεί, συστηματικά, να καταστεί ως ένας αναπτυσσόμενος κόμβος ΤΠΕ. Από τη δημιουργία του Georgia's Innovation and Technology Agency ([GITA](#)) το 2014, έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη του ψηφιακού οικοσυστήματος της Γεωργίας, ενώ ο ιδιωτικός τομέας, από πλευράς του, καταβάλλει σημαντική προσπάθεια για την υποστήριξη επιχειρήσεων του εν λόγω κλάδου.

B. ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΚΛΑΔΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

B.1 Νεοφυείς επιχειρήσεις

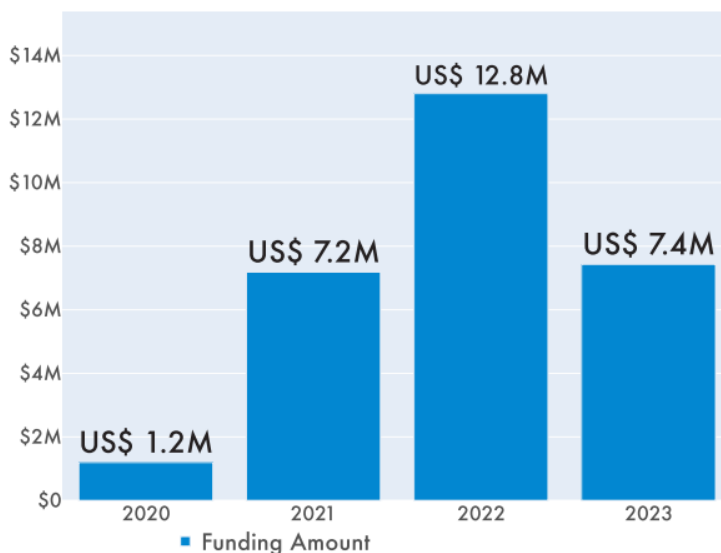
Η Γεωργία, για το 2023, κατατασσόταν στην 70η θέση μεταξύ 100 χωρών στον Παγκόσμιο Δείκτη Νεοφυών Οικοσυστημάτων. Ειδικότερα, κατατασσόταν στην 38η θέση στην Ευρώπη και 2η μετά την Κίνα στις χώρες [CAREC](#). Η Τιφλίδα, η μοναδική πόλη της Γεωργίας που περιλαμβάνεται στον Παγκόσμιο Δείκτη Νεοφυών Οικοσυστημάτων, κατατάχθηκε, το 2023, στην 371η θέση παγκοσμίως, 27η μεταξύ των πόλεων των χωρών CAREC.

Γράφημα 8: Κατάταξη Γεωργίας σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό οικοσύστημα

Πηγή: Startupblink, [Startup Ecosystem Report 2024](#)

Γράφημα 9: Χρηματοδότηση και σύνολο συμφωνιών

Πηγή: Startupblink, [Startup Ecosystem Report 2024](#)

Ο κλάδος των νεοφυών επιχειρήσεων στηρίζεται κυρίως μέσω των προγραμμάτων του Οργανισμού ΓΙΤΑ. Τα υποστηρικτικά κυβερνητικά προγράμματα, αλλά και η χρηματοδότηση από διεθνή αναπτυξιακά

προγράμματα, δημιουργεί δυναμική για τις νεοφυείς επιχειρήσεις που βασίζονται στην τεχνολογία (tech startups). Οι πιο συνηθισμένοι τομείς στους οποίους έχουν αναδυθεί νεοφυείς επιχειρήσεις στη Γεωργία είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο, fintech, τεχνητή νοημοσύνη (AI) και υπηρεσίες βασισμένες σε ψηφιακές πλατφόρμες. Η εμφάνιση νεοφυών επιχειρήσεων σε τομείς όπως π.χ η εκπαίδευση, η υγεία, η γεωργία και η πράσινη οικονομία, είναι περιορισμένη.

Ένας επιπλέον φορέας που υποστηρίζει το επιχειρηματικό περιβάλλον, μεταξύ των οποίων και τις νεοφυείς επιχειρήσεις, είναι το Κέντρο Επιχειρηματικότητας του [Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου ICC - Γεωργία](#).

Επιπλέον στήριξη παρέχεται μέσω της πρωτοβουλίας [Startup Georgia](#), η οποία συλλέγει δεδομένα σχετικά με επενδύσεις, χρηματοδοτήσεις και πορεία γεωργιανών νεοφυών τεχνολογικών επιχειρήσεων. Στη Γεωργία έχουν συσταθεί αρκετά καινοτόμα κέντρα και εργαστήρια, καθώς και περισσότερα από είκοσι Fab-Labs. Υπάρχουν πολλές πλατφόρμες υποστήριξης επιχειρήσεων και οργανισμοί, προγράμματα επιτάχυνσης και χώροι συνεργασίας.

Η κρατική υποστήριξη για νεοφυείς επιχειρήσεις εστιάζεται στην παροχή επιμορφωτικών προγραμμάτων, στην δημιουργία υποδομών (τεχνολογικά πάρκα και κέντρα καινοτομίας) και στην παροχή επιχορηγήσεων. Ωστόσο, δεν υφίστανται εξειδικευμένες πολιτικές και προγράμματα ανά κατηγορία επιχείρησης.

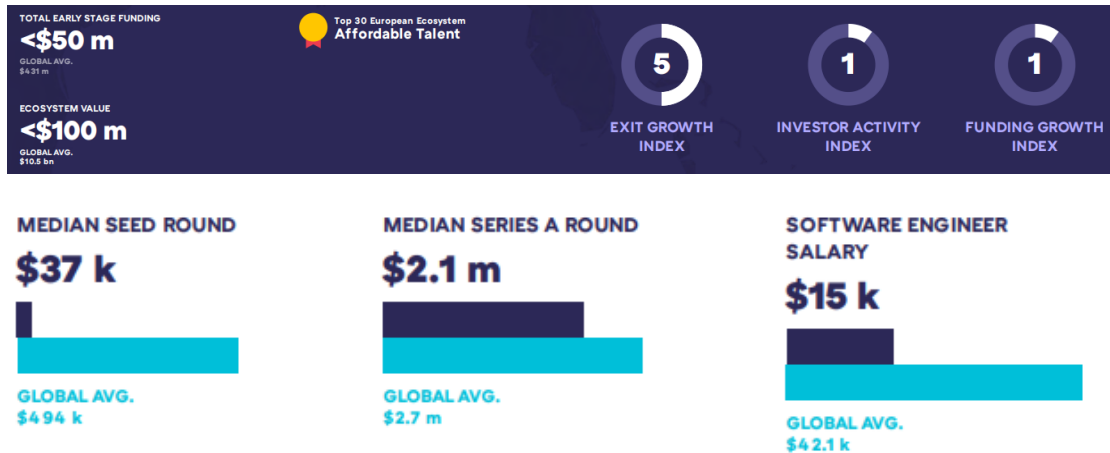
Οι κύριες προκλήσεις του οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων της Γεωργίας είναι η έλλειψη εμπειρίας σε επίπεδο επιχειρηματιών και η μικρή καταναλωτική αγορά (πληθυσμός 3,7 εκατομμύρια). Υπάρχει, επίσης, περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοοικονομικά κεφάλαια από ξένους και εγχώριους επενδυτές. Οι νεοφυείς επιχειρήσεις λαμβάνουν, ως επί το πλείστον, χρηματοδότηση από κρατικά προγράμματα και διαγωνισμούς, ενώ τα διάφορα τραπεζικά ιδρύματα έχουν τα δικά τους επενδυτικά προγράμματα.

Αν και αρκετές επιτυχημένες νεοφυείς επιχειρήσεις έχουν εμφανιστεί στη Γεωργία, συμπεριλαμβανομένης και της γεωργιανής startup εταιρείας Pulsar AI με λογισμικό αυτοκινήτων που βασίζεται στην τεχνητή νοημοσύνη, η οποία εξαγοράστηκε τον Μάιο του 2021 από την αμερικανική εταιρεία [SpinCar](#), η συνολική ωριμότητα των εγχώριων νεοφυών επιχειρήσεων είναι ακόμη χαμηλή και το οικοσύστημα βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης.

Σύμφωνα με την ταξινόμηση [Startup Genome](#), του 2020, η Γεωργία βρισκόταν, στην πρώτη φάση (activation) με περιορισμένη τεχνογνωσία startup, περιορισμένη χρηματοδότηση και μικρό αριθμό startups. Σύμφωνα με την [StartupBlink](#) στην Γεωργία υπάρχουν 66 startups και καμία unicorn.

Πίνακας 2: Περιγραφή οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων Γεωργίας

Πηγή: [Startup Genome](#) Report 2020

Πίνακας 3: Βασικοί δρώντες οικοσυστήματος

	Stakeholders
Entrepreneurs	<ul style="list-style-type: none"> • Optio.AI • PAYZE.io • Pulsar AI • Stack Browser • TTM Group
Entrepreneurial Support Networks	<ul style="list-style-type: none"> • Enterprise Georgia • Geolab • Impact Hub Tbilisi • Startup Georgia • Tbilisi Techpark • Total Courage
Private Sector	<ul style="list-style-type: none"> • Magticom Ltd • Microsoft Georgia • Nexia TA • Silknet JSC
Academia	<ul style="list-style-type: none"> • BTU University of Business and Technology • Free University of Georgia • Georgian Technical University • Ilia State University
Public Sector	<ul style="list-style-type: none"> • Georgia Innovation and Technology Agency (GITA) • COMCOM • Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia • Sakpatenti • Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia • West Point Society
Finance	<ul style="list-style-type: none"> • Bank of Georgia • JSC TBC Bank

Πηγή: ITU, [Digital Innovation Profile: Georgia](#), 2023

Πίνακας 4: Βασικοί δρώντες και ο ρόλος τους στο οικοσύστημα

Actors	Cycle stage				
	PRE-IDEA	IDEATION	START-UP	THE "VALLEY OF DEATH"	SME
Entrepreneurs	Entrepreneurial Interest	Engage with Problems	Develop Business Models	Build Collaboration	Expand
Finance	Research Funding	Seed Funding	Angel Investment	Venture Capital	Business Finance and Loans
Entrepreneurial support networks	Entrepreneurial Events	Hackathons and competitions	Co-Working and Support	Incubators and Accelerators	Business Association
Private sector	Success Stories	Research Programmes	Lab Programmes	B2B and Support Services	Skill Training Programmes
Academia	Community of Entrepreneurs	Basic Research	Spin-Off	Soft Skill Trainings	Human Capital
Public sector	Vision and Strategy	IP and R&D Support	Tax Support	Public Procurement	Trade Policy

Πηγή: ITU, [Digital Innovation Profile: Georgia](#), 2023

B.2 Θερμοκοιτίδες - Προγράμματα επιτάχυνσης

Οι θερμοκοιτίδες και τα προγράμματα επιτάχυνσης εξακολουθούν να είναι σχετικά νέα στη Γεωργία. Πολλές θερμοκοιτίδες είναι έργα άπαξ και δεν έχουν συνέχεια, εξαίτιας, κυρίως, της έλλειψης πρόσβασης σε σταθερή χρηματοδότηση. Επιπλέον, κανένα από τα προγράμματα επιτάχυνσης δεν χρεώνει τέλη συμμετοχής και η μεταβίβαση εταιρικού μεριδίου στο πρόγραμμα επιτάχυνσης αποτελεί σπανίως προϋπόθεση, αλλά ακόμα και αν μια συνέβαινε αυτό, οι μετοχές της νεοφυούς επιχείρησης δεν θα μπορούσαν να ρευστοποιηθούν εύκολα ώστε να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων της θερμοκοιτίδας.

Πίνακας 5: Κατάλογος θερμοκοιτίδων και προγραμμάτων επιτάχυνσης νεοφυών επιχειρήσεων

Program Name	Implementers, Sponsors, and Partners	No. of Startups Served	Scope	Funding and Equity	Frequency
500 Startups Georgia (Duration: 4 months)	Bank of Georgia, Georgia's Innovation and Technology Agency (GITA)	30 in 2 batches	Equity financing, training, practical assignments, international mentors, demo day, shadows program	Up to GEL330,000 and up to 10% equity	Batch intake annually, the possibility of next batches yet not confirmed
Redberry Startup Studio (Duration: 11 weeks; up to 12 months startup studio program)	Redberry, Georgia Capital	7 across rolling bases	Equity financing, training, mentors, involvement in business development and marketing	Up to GEL160,000 and up to 40% equity	Rolling basis
Impact Hub Pre-Accelerator (Duration: 4 months; in addition, for top five startups 6 months membership and coworking space at Impact Hub)	Impact Hub Tbilisi, European Fund for Southeast Europe (EFSE), GITA, Redberry, The Embassy of the Netherlands in Georgia	20 in 1 batch	Training, practical assignments, mentors, demo day shadows program	None; support to apply for GITA's grants; introduction to potential investors	One-off grant program, possibility of extension to two more batches
BTU Pre-Accelerator (Duration: 3 weeks)	Business and Technology University, EFSE, GITA	28 in 1 batch	Training, mentors, demo day	Up to GEL10,000 grant, no equity	One-off grant program, no follow up planned
UG Startup Factory (Duration: 2 months)	University of Georgia	90 in 6 batches	Training, mentors, office hours demo day	None; support to apply for GITA's grants	Annually
GREENcubator (Duration: 3 weeks)	CENN, Startup Büro	30 in 1 batch	Training, mentors	None; potential to continue collaboration with CENN	One-off grant program, no follow up planned
Social Impact Award (Duration: 2 months)	Impact Hub Tbilisi, UNDP, TBC Startuper, and others	50 in 5 batches	Training, mentors, demo day	Up to GEL7,000 grant, no equity; possibility to attend Global Summit	Annually, based on support of local sponsors and partners
Startup Drive (Duration: 3 months)	Toyota Georgia, Future Laboratory	10 in 1 batch	Training, mentors, demo day, investment	Up to GEL200,000 investment fund (might be divided among up to 5 startups)	One-off initiative, no information on planned replication

Πηγή: ADB, [Georgia's Emerging Ecosystem for Technology Startups](#)

Επιπλέον, υπάρχουν η [θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων στο Batumi](#), οι εταιρείες [Touch](#) και [Startup Büro](#), η κοινότητα [Startup Grind Tbilisi](#)¹, τα προγράμματα επιτάχυνσης και χώρος συνεργασίας [Faster Capital](#) (παράρτημα διεθνούς διαδικτυακής θερμοκοιτίδας και προγράμματος επιτάχυνσης).

B.3 Επιχειρηματικά Κεφάλαια και Επιχειρηματικοί Άγγελοι

Η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων (VC) στη Γεωργία βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, οι εταιρείες ειδικού σκοπού (SPV) δεν έχουν συγκεκριμένη νομική μορφή. Σύμφωνα με το [Νόμο περί Επενδυτικών Κεφαλαίων](#), ένα αμοιβαίο κεφάλαιο μπορεί να συσταθεί ως ανώνυμη εταιρεία, ενώ μια εταιρεία επενδύσεων κλειστού τύπου (closed-end registered

¹ Διεθνής ιστότοπος: <https://www.startupgrind.com/tbilisi/>

investment company) μπορεί να λάβει τη μορφή της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ή ετερόρρυθμης εταιρείας. Επιπλέον, βάσει του νόμου, ένα εγγεγραμμένο επενδυτικό κεφάλαιο (registered investment fund) δεν μπορεί να έχει περισσότερους από 20 ιδιώτες επενδυτές, ενώ ένα εγκεκριμένο επενδυτικό κεφάλαιο (authorized investment fund) μπορεί να έχει περισσότερους από 20.

Επιπροσθέτως, οι επιχειρηματικοί δρώντες σε εν λόγω τομέα, αναφέρουν ότι η αποκαλούμενη "επενδυτική ετοιμότητα" των εγχώριων νεοφυών επιχειρήσεων είναι χαμηλή, καθώς οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης και δεν είναι σαφές αν είναι έτοιμες να λάβουν σημαντικό ύψος επενδύσεων και να κινηθούν βάσει συγκεκριμένου επιχειρηματικού σχεδίου. Ταυτόχρονα, οι παραδοσιακοί επενδυτές δεν έχουν πλήρη γνώση των χαρακτηριστικών των τεχνολογικών νεοφυών επιχειρήσεων (tech startups) και αναμένουν γρήγορες αποδόσεις, υψηλότερα ίδια κεφάλαια και χαμηλό επιχειρηματικό κίνδυνο. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με πολλές νεοφυείς επιχειρήσεις, αυτό που λείπει στη Γεωργία δεν είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, αλλά η πρόσβαση στο "έξυπνο χρήμα" (smart money), το οποίο θα είναι σε θέση να βοηθήσει μια νεοφυή επιχείρηση να αναπτυχθεί μέσω καθοδήγησης και πρόσβασης σε δίκτυα και αγορές.

Αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γεωργιανές νεοφυείς επιχειρήσεις, πρέπει να συγκρατηθεί ότι δεν διαθέτουν επαρκείς επαφές ή δίκτυα για να προσεγγίσουν επενδυτές. Η διάδραση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε προσωπικές επαφές και οι περισσότερες νεοφυείς επιχειρήσεις δεν γνωρίζουν πώς να προσεγγίσουν τα VC ή τους επενδυτικούς αγγέλους. Λόγω του πρώιμου σταδίου ανάπτυξης, οι πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο εξασφάλισης ή παροχής επένδυσης είναι ακόμη περιορισμένες.

Επιπλέον, πολλά ξένα επενδυτικά κεφάλαια δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τις γεωργιανές νεοφυείς επιχειρήσεις, καθώς ο κλάδος των νεοφυών επιχειρήσεων είναι ακόμη νέος και υπάρχουν μόνο λίγα επιτυχημένα παραδείγματα, με αποτέλεσμα την έλλειψη εμπιστοσύνης για την ποιότητα και την αξιοπιστία αυτών. Ελάχιστες εγχώριες νεοφυείς επιχειρήσεις έχουν βρει τρόπο να παρακάμψουν αυτή την πρόκληση ιδρύοντας νομική οντότητα στις ΗΠΑ ([C Corporation](#)) ή στην ΕΕ πχ. [εικονική επιχείρηση στην Εσθονία](#).

Τέλος, επί του παρόντος, δεν παρέχονται φορολογικά κίνητρα για μεμονωμένους επενδυτές για τη χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων τεχνολογίας.

Παρακάτω παρατίθενται επιχειρηματικά κεφάλαια και δίκτυα επενδυτικών αγγέλων που δραστηριοποιούνται στην Γεωργία.

Πίνακας 6: Κατάλογος VCs και δικτύων επενδυτικών αγγέλων στη Γεωργία

No.	Name	Description
1	Angel Investor Club Georgia	<p>Invests \$30,000–\$200,000 in startups from idea stage to Series A funding rounds. Depending on the stage of the company being invested in, they participate in an equity funding round or provide either revenue-based funding or convertible debt.</p> <p>In addition to early-stage funding, they provide access to the network and expertise of club members, i.e., entrepreneurs and executives from blue-chip companies. During the fundraising process, they work with entrepreneurs to get them ready to invest. This includes helping them prepare investment documents and develop a pitch. Startups can apply directly through the angelinvestor.ge website. There is also a public membership inquiry form for interested investors to join the club. There are currently four founding members listed on the website.</p>
2	Axel – Georgian Business Angel Network	<p>Axel is a joint initiative of Startup Büro and Kedari Ventures. Kedari Ventures is a Georgian venture capital (VC) fund established to invest in and develop startups with scalable business models. Kedari's portfolio includes 15 companies. Startup Büro works closely with the private and public sectors to support the development of the technology and startup ecosystem through hackathons, business bootcamps, and events. There are currently 18 members listed on the website. Investors can express interest in joining the network through the axelnetwork.org website. Axel does not specify the amount of funding startups can apply for or the stage they must be at. Interested startups can apply for a pitching opportunity in front of the angel network via an online form.</p>
3	Cartooli	<p>Cartooli describes itself as a new kind of consulting firm, tailored to the needs and budgets of startups in emerging markets. Their initial focus is on supporting Georgian startups with growth potential. Their online platform features an extensive list of local startups (possibly the most comprehensive directory of active startups in the Georgian ecosystem) and a list of various international funding opportunities for Georgian founders as a tool to help raise an initial “friends and family” round by facilitating the creation of a special purpose vehicle (SPV) and the implementation of funding. The investment per person can be up to \$1,000. The amount of the total investment varies from case to case. In this case, most leads to investors come from the startups themselves. So far, Cartooli has invested in one Georgian startup and is working with up to 10 other startups to facilitate the funding round. Startups can fill out a request form online.</p>

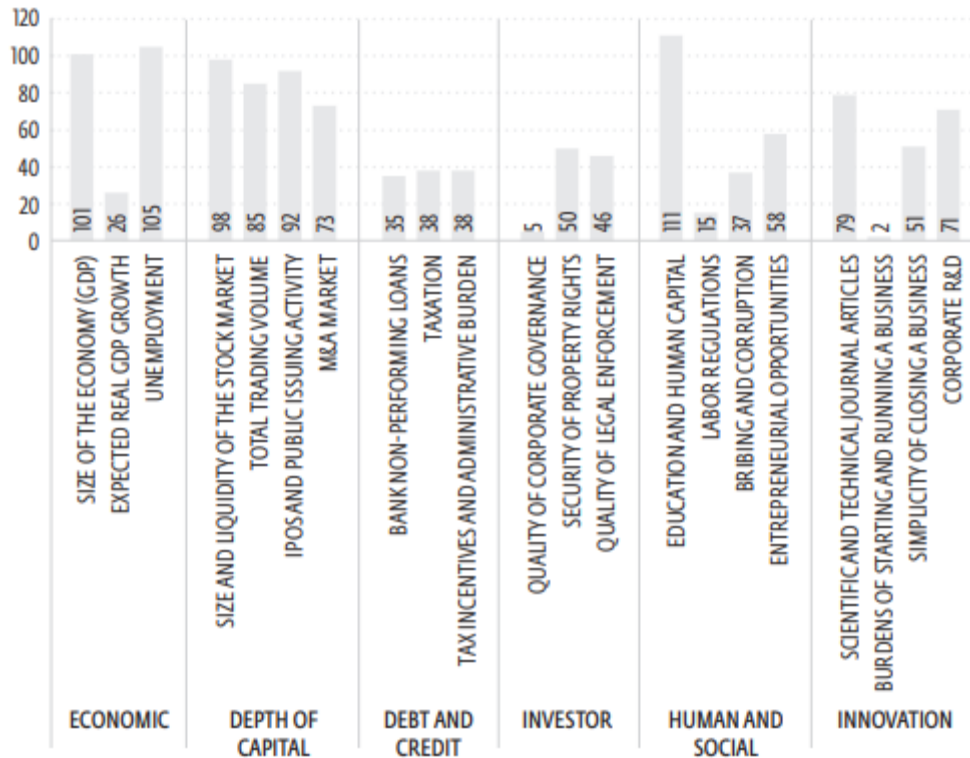
4	Catapult Georgia	Catapult VC, a California-based company that invests in technology companies, is launching a fund to invest in innovative startups in Georgia. Officially called Catapult Georgia I, LP, the fund aims to raise \$50 million. It will collaborate with the United States (US) Market Access Center and Startup Grind Tbilisi to provide capital and mentorship to about 50 Georgian startups over the next decade. The fund has been in the fundraising phase since 2021 and has not yet made any investments.
5	Georgia Capital	Georgia Capital is very established and one of the largest investment funds in Georgia. It is listed on the London Stock Exchange. The company makes substantial investments in traditional manufacturing and service industries, including the banking sector. The total value of Georgia Capital's portfolio is GEL3.6 billion. To fund and support technology startups, the firm has committed \$3.2 million to Redberry Startup Studio to support technology startups through direct equity investments and an incubator program. The entire process goes through Redberry. There are no open channels for startups to apply for funding. Startup Studio's most common approach is to identify early-stage entrepreneurs and seek opportunities to become cofounders of the startup.
6	Georgian Venture Capital Association	The Georgian Venture Capital Association (GVCA) was established in 2017. Its mission is to promote the development and consolidation of the venture capital and private equity sector in Georgia by creating a favorable investment climate, establishing a legal framework for venture capital, promoting the culture of entrepreneurship, supporting seed-stage start-ups, and bridging the gap between Georgian and international investors. There are no data available on how many startups have been supported by the GVCA and what amounts have been invested. Currently, the GVCA is not the most active stakeholder of the ecosystem. The gvca.ge website contains a general inquiry form for potential members or other interested startups.
7	Global Startup Foundation	The Global Startup Foundation was established in 2019 by the Business and Technology University with the support of Georgia's Innovation and Technology Agency (GITA), Israel's Silicon Wadi, and Israeli Techub in Georgia. The foundation organizes annual pitching events for Georgian-Israeli investors, for which startups can apply publicly. About 10 selected startups are invited to pitch. The startups that have investors' interest are invited for further discussions with investors. So far, one startup has been funded: Echolize is an influencer marketing tool for businesses. In addition to the equity investment, the startup was able to receive a matching amount from GITA's equity-free grant, totaling up to GEL1,300,000 from both sources.
8	Isari Ventures	Isari Ventures was launched in October 2022 and will invest in smart, creative, and resilient Georgian founders who are operating at a pre-product market-fit stage. It has already invested in Phubber (online fashion retailer), Omofox (digital freight forwarder) and Kernel (digital accounting tools for SMEs). It has \$5 million to invest in the coming years.
9	Mission Gate	Mission Gate is a San Francisco-based venture capital firm founded in 2014 by professionals from Georgia. Mission Gate aims to invest in seed and early-stage startups in fintech, consumer technology, blockchain, and digital health. Their website lists 15 startups in their portfolio, including several from Georgia. In addition to investments, they provide relevant connections and advice to startups at various stages of growth. There is no indication of the amount of investments available and there is no active and public outreach to startups in Georgia yet. Most partnerships seem to come through leads and personal connections.
10	TECH Friends of Georgia	TECH Friends of Georgia brings together US-based angel investors to support technology startups in Georgia. The initiative works with the Government of Georgia through GITA. As part of the collaboration, GITA will help identify local startups with global potential that will receive international experience, contacts with California-based startups and access to up to \$500,000. The initiative is still in its early stages, no deals have been closed, and investor recruitment and fund building are ongoing.

Πηγή: ADB, [Georgia's Emerging Ecosystem for Technology Startups](#)

Σύμφωνα με τον Δείκτη ελκυστικότητας επιχειρηματικών και ιδιωτικών κεφαλαίων του IESE, η Γεωργία, το 2023, κατατάσσεται στην [85η θέση](#) με συνολική βαθμολογία 34,6. Ειδικότερα:

Πίνακας 7: Δείκτης απόδοσης ελκυστικότητας επιχειρηματικών και ιδιωτικών κεφαλαίων, 2023

Πηγή: IESE Business School, University of Navarra

B.4 Κρυπτονομίσματα

Η Γεωργία είναι μια από τις πλέον υποστηρικτικές χώρες στον κόσμο όσον αφορά τα κρυπτονομίσματα τόσο εξαιτίας της ευνοϊκής φορολογικής αντιμετώπισης και της ευκολίας σύστασης επιχείρησης, όσο και του χαμηλού κόστους ηλεκτρικής ενέργειας. Στην χώρα φαίνεται να πραγματοποιούνται μηνιαίες συναλλαγές ύψους έως και 5 εκ. GEL (1,6 εκ. USD), με τα κρυπτονομίσματα ασχολούνται περί των 200.000 ατόμων, υπάρχουν [136 ATM](#) κρυπτονομισμάτων (118 Τιφλίδα, 8 Batumi, 5 Rustavi, 3 Kutaisi, 1 Gori, 1 Zugdidi) και η Τιφλίδα, κατατάσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο ως η 43η σημαντικότερη πόλη της βιομηχανίας κρυπτονομισμάτων και 10η σε ευρωπαϊκό.

Μέχρι πρόσφατα, ο κλάδος των κρυπτονομισμάτων ήταν πλήρως αρρύθμιστος. Ωστόσο, την [01.07.2023](#) τέθηκε σε ισχύ ο [Νόμος για τη Διαδικασία Εγγραφής Παρόχου Υπηρεσιών Εικονικών Περιουσιακών Στοιχείων \(VASP\)](#), βάσει του οποίου, κάθε εταιρεία που θέλει να ασκήσει επιχειρηματικές

δραστηριότητες με εικονικά νομίσματα πρέπει να αποκτήσει σχετική άδεια από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Η διαδικασία για απόκτηση άδειας είναι αρκετά εύκολη και διαρκεί περί τους 2 μήνες². Μέχρι 06.06.2024, υπήρχαν [13 εγγεγραμμένοι VASP](#) στη Γεωργία, ενώ αίτηση φαίνεται έχουν καταθέσει περί τους 15 επιπλέον.

Πίνακας 8: Εγγεγραμμένοι Πάροχοι Υπηρεσιών Εικονικών Περιουσιακών Στοιχείων

α/α	Επωνυμία	Ημερομηνία εγγραφής	Έδρα	Διευθυντής
1.	New Digital Technologies	22.11.2023	Τιφλίδα	κ. Beka Bochorishvili
2.	Digital Ledger Technologies	21.02.2024	Τιφλίδα	κ. Khvicha Kopinadze
3.	Bitanica	05.03.2024	Τιφλίδα	κ. Vakhtang Tchitava
4.	Bitexchange	18.03.2024	Τιφλίδα	κα. Nino Kopilashvili, κ. David Orjonikidze
5.	Cryptomat	19.03.2024	Τιφλίδα	κ. Ioseb Bolkvadze
6.	Cryptotech Solution	04.04.2024	Τιφλίδα	κ. Nikoloz Kolbaia κ. Saba Mdivnishvili
7.	Whitebit Georgia	11.04.2024	Τιφλίδα	κα. Nana Keburia
8.	Digital Markets Solutions	26.04.2024	Τιφλίδα	κ. George Chagelishvili κ. George Chuluxadze
9.	Sher888	02.05.2024	Τιφλίδα	κ. Andro Mgaloblishvili
10.	Maverick Solution	02.05.2024	Τιφλίδα	κ. Giorgi Avetisov κα. Diana Andguladze
11.	International FinLaw Support	20.05.2024	Τιφλίδα	Kakhaber Barbakadze Konstantin Mchedlidze
12.	Batcave	21.05.2024	Τιφλίδα	Giorgi Koshoridze
13.	Coinmania	23.05.2024	Τιφλίδα	Sulkhan Jashi

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Γεωργίας

Ο νέος νόμος δεν ρυθμίζει τη δραστηριότητα γύρω από τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία που δεν υπόκεινται σε διανομή ή δεν χρησιμοποιούνται για σκοπούς πληρωμής ή/και επενδύσεων, όπως τα προγράμματα επιβράβευσης ή πόντων τυχερών παιγνίων ή άλλους τύπους εικονικών περιουσιακών στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο σε κλειστό εικονικό χώρο. Ο νόμος δεν ρυθμίζει, επίσης, τις μη αντικαταστάσιμες/ανταλλάξιμες μάρκες (non replaceable / non-fungible tokens or NFTs).

Ειδικότερα, όσον αφορά στη φορολογία, τα φυσικά πρόσωπα απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος για τυχόν κέρδη που λαμβάνονται από την πώληση κρυπτονομισμάτων, ενώ η πώληση κρυπτονομισμάτων ή η ανταλλαγή τους με GEL ή άλλο νόμισμα δεν υπόκειται σε ΦΠΑ. Επιπλέον, η πώληση υπολογιστικής ισχύος από τη Γεωργία στο εξωτερικό δεν υπόκειται σε

² Περισσότερες πληροφορίες: <https://nbg.gov.ge/en/page/virtual-asset-service-providers-vasps>

ΦΠΑ³. Τα εταιρικά κέρδη φορολογούνται με συντελεστή 15%, εκτός και αν αυτά επενδύονται στην ανάπτυξη της εταιρείας, οπότε και απαλλάσσονται.

B.5 Blockchain

Οι τεχνολογίες blockchain είναι ευρέως διαδεδομένες στη Γεωργία. Η χώρα φιλοξενεί μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες εξόρυξης στον κόσμο και έρευνες δείχνουν ότι έως και το 5% των νοικοκυριών στη χώρα ασχολούνται με την εξόρυξη κρυπτονομισμάτων ή με επενδύσεις χάρη σε ένα εξαιρετικά υποστηρικτικό περιβάλλον για την εξόρυξη κρυπτονομισμάτων.

Επιπλέον, η Γεωργία έχει αξιοποιήσει από πολύ νωρίς την τεχνολογία blockchain στις δημόσιες υπηρεσίες και δη στην επικύρωση κρατικών συναλλαγών που σχετίζονται με ακίνητα⁴, ενισχύοντας την ασφάλεια και την ταχύτητα των υπηρεσιών. Ενδεικτικά αναφέρεται η υπογραφή μνημονίων συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Οικονομίας και της [Tether](#) (28.06.2023), της Κεντρικής Τράπεζας της Γεωργίας και της [BISIH](#) (08.09.2023), της Κεντρικής Τράπεζας της Γεωργίας και της [Ripple](#) (02.11.2023), της GITA και της [Binance](#) (02.02.2023), της GITA και της [Partisia Blockchain](#) (08.02.2024).

B.6 Τεχνητή νοημοσύνη

Μέχρι στιγμής τα ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης δεν ρυθμίζονται νομοθετικά. Επιπλέον, δεν υπάρχει στρατηγική ανάπτυξης, ενώ η συγκεκριμένη θεματική απουσιάζει και από το κείμενο αναπτυξιακής στρατηγικής της Γεωργίας "[Vision 2030](#)". Δεν υπάρχει κυβερνητικός φορέας υπεύθυνος για τον καθορισμό της πολιτικής τεχνητής νοημοσύνης στη Γεωργία. Τα chatbots είναι οι πιο ευρέως χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης στις δημόσιες υπηρεσίες της Γεωργίας, το Υπουργείο Εσωτερικών της Γεωργίας, χρησιμοποιεί τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης (αυτόματη φωτογραφία/ραντάρ και βίντεο) για τις οδικές κυκλοφορίες, καθώς και την αυτοματοποιημένη τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου (Polyface) της ρωσικής εταιρείας Parripon., ενώ η Εισαγγελία της Γεωργίας χρησιμοποιεί το πρόγραμμα IBM I2 για τη διεξαγωγή σύνθετων ερευνών και ανάλυσης πληροφοριών διερεύνησης εγκλημάτων.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σύμφωνα με τον δείκτη ετοιμότητας τεχνητής νοημοσύνης 2023 του [Oxford Insights](#), η Γεωργία έλαβε μέση βαθμολογία 41,27 και βρίσκεται στην 99η θέση μεταξύ 193 χωρών. Σε σύγκριση με το [2022](#), η βαθμολογία βελτιώθηκε κατά 0,48 και η κατάταξη επιδεινώθηκε κατά 11 θέσεις.

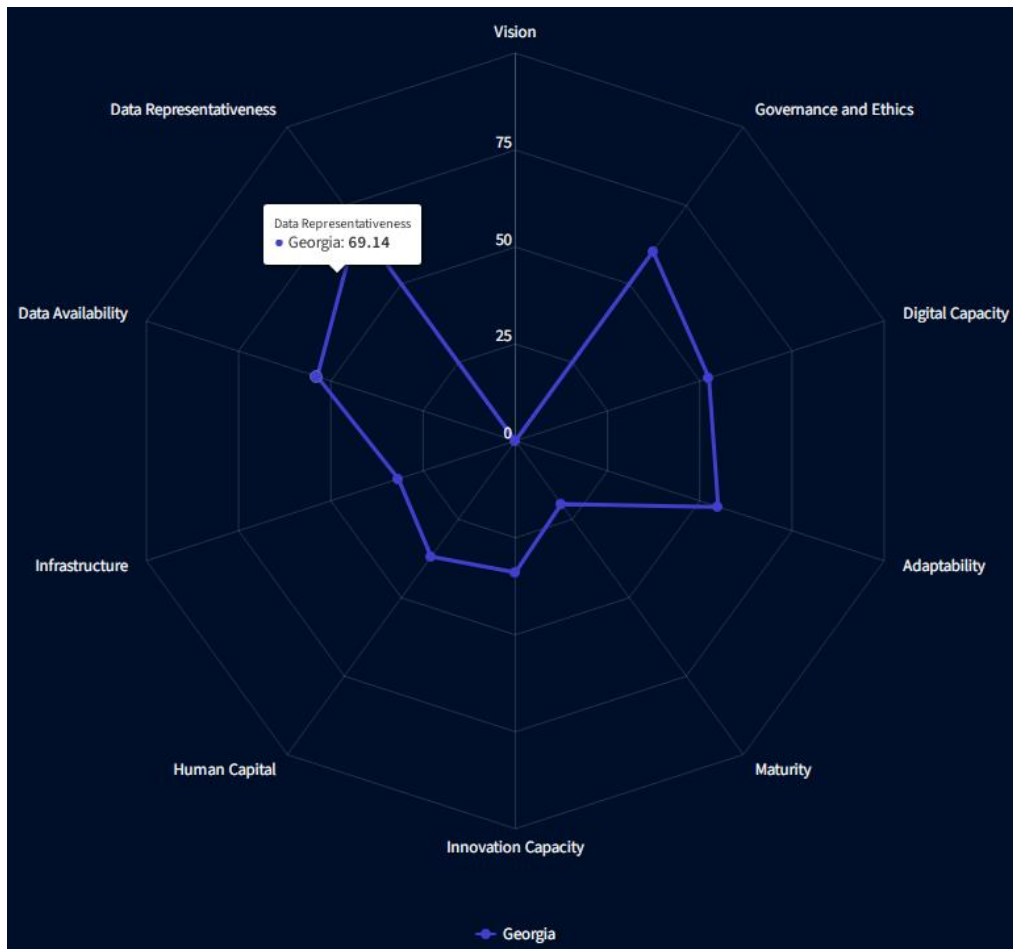
³ Η πώληση υπολογιστικής ισχύος εντός της επικράτειας της Γεωργίας υπόκειται σε ΦΠΑ 18%

⁴ Περισσότερες πληροφορίες: https://doi.org/10.1162/inov_a_00276

Εικόνα 1: Κατάταξη και βαθμολογία δείκτη ετοιμότητας τεχνητής νοημοσύνης

Georgia		99th
Government	41.96	
Technology	30.33	
Data & Infrastructure	51.50	
Total	41.27	

Πηγή: Oxford Insights, [AI Readiness Index 2023](#)

Μερικές από τις σημαντικότερες εγχώριες νεοφυείς εταιρείες τεχνητής νοημοσύνης, είναι οι: Pulsar AI, [Maxine AI](#), [Flashbot AI](#), [Optio AI](#).

B.7 Υπολογιστικό νέφος

Επί του παρόντος, δεν υπάρχουν υποδομές υπολογιστικού νέφους (cloud computing) στη Γεωργία. Ως εκ τούτου, οι εταιρείες στη χώρα χρησιμοποιούν υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους εταιρειών όπως η Amazon, η Apple, η Google και η Microsoft, αντιμετωπίζοντας, ωστόσο, καθυστερήσεις στο δίκτυο.

B.8 Κέντρα δεδομένων (Data Centers)

Η Γεωργία, σύμφωνα με τη βάση δεδομένων [Data Center Map](#), διαθέτει 5 κέντρα δεδομένων (4 σε Τιφλίδα και 1 σε Batumi). Συγκεκριμένα:

Τιφλίδα: 2 της [Cloud9 LLC](#), 1 [New Telco Georgia](#) και 1 [Worldbus](#)

Batumi: 1 της [Cloud9 LLC](#)

Επιπροσθέτως, στο Kutaisi, η [BitFury](#) από το 2015 διαθέτει κέντρο δεδομένων bitcoin.

B.9 Black Sea submarine cable project

Παράλληλα με το υπό σχεδιασμό υποθαλάσσιο διασυνδετήριο καλώδιο ηλεκτρικής ενέργειας στη Μαύρη Θάλασσα (Black Sea submarine cable project) θα κατασκευαστεί καλώδιο οπτικής ίνας που θα ενώνει τη Γεωργία με τη Ρουμανία. Το εν λόγω σύστημα θα είναι μήκους 1.195 χλμ. (1.100 χλμ. υποβρύχια και 95 χλμ. στην ξηρά). Το Sea submarine cable project είναι ένα έργο υποδομής που θα ενισχύσει σημαντικά την ψηφιακή συνδεσιμότητα της Γεωργίας και ενδέχεται να την καταστήσει ως σημαντικό κόμβο της ψηφιακής διασύνδεσης Ευρώπης και Ασίας.

B.10 Virtual Economic Zones

Το 2010, η Γεωργία εισήγαγε το καθεστώς Εικονικής Οικονομικής Ζώνης για εταιρείες που αναπτύσσουν υπηρεσίες πληροφορικής στη χώρα. Νομικό πρόσωπο με έδρα τη Γεωργία που ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες στον κλάδο πληροφορικής, δύναται να υποβάλει αίτηση για καθεστώς Εικονικής Οικονομικής Ζώνης. Το καθεστώς αυτό συνίσταται σε άδεια (έγκριση) άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε Εικονική Ζώνη και οι υπαγόμενοι στο εν λόγω καθεστώς απαλλάσσονται από τον φόρο εταιρικών κερδών και τον ΦΠΑ για παροχή υπηρεσιών πληροφορικής/ επικοινωνιών σε πελάτες εκτός Γεωργίας.

Δεν δύναται να απονεμηθεί σε νομικό πρόσωπο που διαθέτει φορολογικό καθεστώς [διεθνούς εταιρείας](#) το καθεστώς της εικονικής ζώνης. Μέχρι το 2023, περισσότερες από 1.204 εταιρείες είχαν ενταχθεί στο καθεστώς της Εικονικής Οικονομικής Ζώνης. Συγκρατείται, ωστόσο, ότι εν λόγω δεν προωθείται ενεργά από την Κυβέρνηση και είναι ελάχιστα γνωστό στην τεχνολογική κοινότητα.

B.11 IT hubs

B.11.1 Tbilisi IT Hub

Το πρώτο IT Hub στη Γεωργία, ξεκίνησε τη λειτουργία του στην Τιφλίδα, στις 22.02.2020, ως εκπαιδευτικό κέντρο, το οποίο διαχειρίζεται από κοινού από τον αμερικανικό οργανισμό [StrategEast](#), την αμερικανική εταιρεία [EPAM Systems](#) και τον γεωργιανό οργανισμό GITA. Το Tbilisi IT Hub εδρεύει στο [τεχνολογικό πάρκο Τιφλίδας](#).

B.11.2 Kutaisi IT hub

Τέλη του 2022, ο τέως γεωργιανός Πρωθυπουργός ανακοίνωσε ότι στο κτήριο του Κοινοβουλίου του Kutaisi, το οποίο δεν χρησιμοποιείται από το 2019, θα δημιουργηθεί ένα νέο IT Hub. Στο εν λόγω έργο σημαντικό ρόλο φέρεται ότι θα διαδραματίζει το [Kutaisi International University](#), ενώ η τότε Κυβέρνηση είχε αναφέρει ότι ευρισκόταν σε συνομιλίες με ισραηλινή εταιρεία. Έκτοτε δεν έχει υπάρξει άλλη πληροφόρηση σχετικά με το έργο.

B.12 Ψηφιακοί Νομάδες

Το 2020, η Γεωργία ξεκίνησε το πρόγραμμα "Remotely from Georgia" προκειμένου να προσελκύσει ψηφιακούς νομάδες και απομακρυσμένους εργαζόμενους από 95 χώρες. Η Γεωργία βάσει του [Δείκτη World Digital Nomad](#) κατατάσσεται στην 24η θέση, με συνολική βαθμολογία 2,89.

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΛΑΔΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Γ.1 Εθνική Στρατηγική

Στόχο της τωρινής Κυβέρνησης της Γεωργίας αποτελεί η δημιουργία μιας οικονομίας αιχμής, βασισμένης στην τεχνολογία, η οποία θα ενθαρρύνει την καινοτομία και την προσέλκυση επενδύσεων στη χώρα. Ωστόσο, παρά κάποιες επιμέρους προσπάθειες, μέχρι στιγμής, η χώρα δεν διαθέτει ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική ψηφιακής ανάπτυξης που να αποτυπώνεται σε ένα ενιαίο κείμενο. Διάφορα κείμενα που περιλαμβάνουν επιμέρους στρατηγικούς στόχους. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- **Όραμα 2023 ([Vision 2030](#))**: καθιερώνει την ψηφιακή οικονομία και τις τεχνολογίες της πληροφορίας ως μία από τις 13 βασικές πτυχές της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Στόχος είναι η Γεωργία να καταστεί παγκόσμιος "ψηφιακός κόμβος". Για την επίτευξη αυτού του στόχου σχεδιάζεται: η παροχή υψηλής ταχύτητας πρόσβασης στο διαδίκτυο σε επιχειρήσεις και κυβερνητικούς οργανισμούς, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας στην παροχή ευρυζωνικής σύνδεσης, η προσέλκυση επενδύσεων, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και ενίσχυση ψηφιακού αλφαριθμητισμού, η ανάπτυξη πλατφορμών ηλεκτρονικού εμπορίου, η ενίσχυση των εξαγωγών υψηλής τεχνολογίας κ.λπ.
- **Εθνική Στρατηγική Ευρυζωνικής Ανάπτυξης 2020 -2025 ([National Broadband Network Development Strategy 2020 - 2025](#))**: στοχεύει στη μεγιστοποίηση της ευρυζωνικής κάλυψης. Για την υλοποίηση του εν λόγω σκοπού συστάθηκε ο οργανισμός [Open Net](#).
- **Στρατηγική Ανάπτυξης ΜΜΕ 2021-2025 και συναφές σχέδιο δράσης ([SME development Strategy of Georgia 2021 -2025](#))**: επιδιώκεται η ανάπτυξη της πρόσβασης των ΜΜΕ στις τεχνολογίες πληροφοριών, των ψηφιακών δεξιοτήτων των επιχειρηματιών, της ευρυζωνικής υποδομής και η προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου.
- **Ψηφιοποίηση του Δημόσιου Τομέα**: Κείμενο βάσης αποτελεί η [Στρατηγική Ανάπτυξης Δημόσιων Υπηρεσιών 2022-2025](#) και το συναφές [σχέδιο δράσης 2024 -2025](#), τα οποία συντάχθηκαν με την βοήθεια της [UNPD](#).
- **Ενιαία Εθνική Στρατηγική για την Εκπαίδευση και την Επιστήμη 2022-2030 ([Unified National Strategy of Education and Science 2022 -2030](#))**: στοχεύει στην ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης, καθώς, επίσης, στην ανάπτυξη των επιστημών, της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας.
- **Στρατηγική ψηφιακής διακυβέρνησης και συναφές σχέδιο δράσης ([Digital Governance Strategy 2024 -2029](#))**: Καθιερώνει ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη της ψηφιακής διακυβέρνησης της δημόσιας διοίκησης της χώρας και καθορίζει τους τρόπους αντιμετώπισης των σύγχρονων προκλήσεων.

Τέλος, σύμφωνα με [δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Γεωργίας](#), στις 19.03.2024, η στρατηγική της χώρας θα επικεντρωθεί σε τρεις κύριες τεχνολογικές κατευθύνσεις που είναι η τεχνητή νοημοσύνη, οι φάγοι και οι αγροτεχνολογίες.

Γ.2 GITA

Το 2014, συστάθηκε ο Οργανισμός Καινοτομίας και Τεχνολογίας της Γεωργίας (GITA) υπό το Υπουργείο Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Γεωργίας, προκειμένου να ενθαρρύνει την καινοτομία στη χώρα. Ο GITA είναι ο μοναδικός δημόσιος φορέας ανάπτυξης του οικοσυστήματος καινοτομίας και στήριξης της ανάπτυξης των νεοφυών επιχειρήσεων. Προσφέρει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, όπως προγράμματα οικονομικής στήριξης, κατάρτισης, μεταφοράς τεχνολογίας και δημιουργεί τις κατάλληλες υποδομές όπως προγράμματα επιτάχυνσης, θερμοκοιτίδες και τεχνολογικά πάρκα.

Ειδικότερα, ο GITA έχει συστήσει, μέχρι στιγμής, εννέα τεχνολογικά πάρκα και κέντρα καινοτομίας (Τιφλίδα, Batumi, Telavi, Zugdidi, Ozurgeti, Caspian, Akhmeta, Gurjaani και Kaspi), ενώ σύντομα θα δημιουργήσει ένα ακόμα στο Kutaisi. Τα τεχνολογικά αυτά πάρκα διαθέτουν εργαστήρια εξοπλισμένα με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας, εγκαταστάσεις εκπαίδευσης και θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων.

Επιπλέον, σχεδόν 300 καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις έχουν χρηματοδοτηθεί από τον GITA με περίπου 38 εκ. GEL (14,34 εκ. USD) από την έναρξη λειτουργίας του. Το 2024, αναμένεται να επιχορηγηθούν 40 νεοφυείς επιχειρήσεις με 150.000 GEL (54.350 USD), ενώ για το 2025 σχεδιάζεται η χρηματοδότηση 160 νεοφυών επιχειρήσεων. Συνοπτικά τα προγράμματα χρηματοδότησης του εν λόγω Οργανισμού μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως ακολούθως:

Πίνακας 9: Χρηματοδότηση προγραμμάτων από GITA, 2015 - 2022

Grant Programs	Number of Funded Projects/Startups over the Years								Total
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Small grants program (up to GEL5,000)	47	82	62	98	124				413
Prototyping grants program (up to GEL15,000)						27	31	16	74
Pilot program for regional development (up to GEL30,000 or GEL100,000 grants for business ideas and startups in specific regions, outside Tbilisi)								48	48
Startup matching grants (up to GEL100,000)				17	39	39	40		135
Startup matching grants (up to GEL150,000)								20	20
Innovation matching grants (up to GEL650,000)					4	10	10		24
Total Number of Projects/Startups Funded									714

Πηγή: ADB, [Georgia's Emerging Ecosystem for Technology Startups](#), βάσει στοιχείων GITA

Πίνακας 10: Χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων από προγράμματα GITA, 2015 - 2021

Grant Program	Total Startups Funded	Cleantech	Edtech	Healthtech
Prototype grants (max. GEL15,000)	156	6 (3.8%)	7 (4.5%)	10 (6.4%)
Startup matching grants (max. GEL100,000)	111	5 (4.5%)	4 (3.6%)	5 (4.5%)
Innovation matching grants (max. GEL650,000)	15	0	0	3 (20%)
Total Funded	282	11	11	18

GITA = Georgia's Innovation and Technology Agency, max. = maximum.

Note: Figures in parentheses represent the share of that sector in total grants for each program.

Πηγή: ADB, [Georgia's Emerging Ecosystem for Technology Startups](#), εκτιμήσεις ADB βάσει στοιχείων GITA

Ενδεικτικά, μεταξύ των προγραμμάτων του GITA συγκαταλέγονται:

- Innovation Grants for Regions: προσφέρει κάθε χρόνο επιχορηγήσεις έως 25.000 GEL (10.000 ευρώ) σε 40 καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις.
- Start-Up Matching Grants: προσφέρει επιχορήγηση έως 150.000 GEL (54.000 ευρώ), με 10% ιδιωτική συγχρηματοδότηση και στοχεύει στην τόνωση της καινοτομίας και της δημιουργίας επιχειρήσεων μέσω της ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών με δυνατότητες για τη διεθνοποίηση.

Περισσότερες πληροφορίες για τα τρέχοντα προγράμματα του GITA μπορούν να αντληθούν από: <https://gita.gov.ge/en/programs>

Επιπλέον, ο GITA έχει συνεργαστεί με διάφορους οργανισμούς, φορείς και εταιρείες όπως:

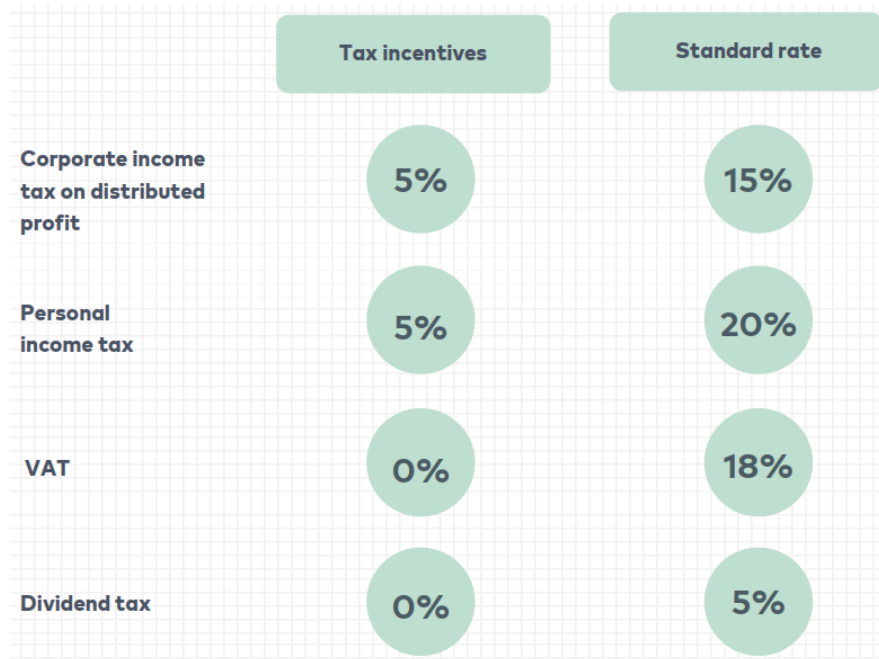
- με την εταιρεία 500 Global για να προσφέρει στις νεοφυείς επιχειρήσεις με προσανατολισμό την τεχνολογία πρόγραμμα ανάπτυξης επιχειρηματικού σχεδίου, δικτύωσης με επενδυτές και εκπαίδευσης. Συνεπακόλουθο ήταν, το 2022, η 500 Global να ιδρύσει το επιχειρηματικό Ταμείο 500 Georgia (20 εκ. USD), του οποίου ο GITA συμμετέχει με 25%.
- με την Παγκόσμια Τράπεζα και την ΕΕ για την υλοποίηση του πρώτου πιλοτικού προγράμματος μεταφοράς τεχνολογίας (TPP) 2019-2022, με σκοπό την εμπορευματοποίηση επιστημονικών έργων.
- με την Binance για την εφαρμογή εκπαιδευτικών και κοινοτικών πρωτοβουλιών blockchain, καθώς και την περαιτέρω ανάπτυξη της βιομηχανίας κρυπτονομισμάτων της Γεωργίας.
- με την Partisia Blockchain, για τη συμμετοχή της Partisia Blockchain στο γεωργιανό οικοσύστημα blockchain και Web3 και παροχή τεχνογνωσίας.
- με την TECH Friends of Georgia, για δικτύωση επενδυτών των ΗΠΑ με νεοφυείς επιχειρήσεις της Γεωργίας.

Γ.3 Φορολόγηση νεοφυών και τεχνολογικών επιχειρήσεων

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο ΤΠΕ δύνανται να αποκτήσουν το καθεστώς της διεθνούς εταιρείας. Συγκεκριμένα, το καθεστώς της διεθνούς εταιρείας μπορεί να χορηγηθεί σε γεωργιανή ή θυγατρική με ποσοστό άνω του 50% αλλοδαπής επιχείρησης, η οποία διαθέτει τουλάχιστον διετή εμπειρία σε σύμφωνα με τον [νόμο οριζόμενη δραστηριότητα](#), έχει έδρα στη Γεωργία και ευρίσκεται εκτός ελεύθερων βιομηχανικών ζωνών. Η διεθνής εταιρεία απολαύει φορολογικά οφέλη:

Εικόνα 2: Φορολογικά οφέλη διεθνούς εταιρείας

Πηγή: Galt & Taggart, [IT sector in Georgia](#), βάσει του Φορολογικού Κώδικα της Γεωργίας

Η διεθνής εταιρεία εξαιρείται, επίσης, από την φόρο ακίνητης περιουσίας (property tax), ενώ η παροχή υπηρεσιών προς μη κατοίκους Γεωργίας απαλλάσσεται από τον ΦΠΑ.

Επιπλέον, στις 19.03.2024, ο Υπουργός Οικονομίας της Γεωργίας [ανακοίνωσε](#) ότι θα δημιουργηθούν τρεις νέες μορφές επιχειρήσεων, οι οποίες θα απολαύουν συγκεκριμένων φορολογικών οφελών. Συγκεκριμένα:

- **Καινοτόμος Νεοφυής Επιχείρηση:** Θα απαλλάσσεται από φόρους εισοδήματος και κερδών για 3 χρόνια.
- **Καινοτόμος ΜΜΕ:** Θα εκπίπτει το 500% των δαπανών για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) από τη φορολογητέα βάση κερδών και θα επιστρέφεται το 30% των δαπανών E&A ως επιχορήγηση.
- **Επιχείρηση για E&A:** Θα απολαύουν των φορολογικών προνομίων της διεθνούς επιχείρησης.

Γ.4 Έρευνα και Ανάπτυξη

Οι διατιθέμενοι από τη Γεωργία πόροι για τους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης είναι σχετικά περιορισμένοι. Πιο συγκεκριμένα, οι ακαθάριστες δαπάνες για την έρευνα αν και έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, παραμένουν πολύ κάτω από τον στόχο της ΕΕ του 3% του ΑΕΠ. Στις 15.05.2024, η Κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι ευελπιστεί ότι θα ανέλθουν μέχρι το 2030 στο 1,5% του ΑΕΠ. Επιπλέον:

- Τα πανεπιστήμια μπορούν να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση ή και υποτροφίες έρευνας μέσω του κυβερνητικού Εθνικού Ιδρύματος Επιστημών Shota Rustaveli ([Shota Rustaveli National Science Foundation](#)), αλλά το ποσό της χρηματοδότησης είναι περιορισμένο και υπό όρους.
- Το Κέντρο Μεταφοράς Γνώσης και Καινοτομίας ([Knowledge Transfer and Innovation Center](#)) στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Τιφλίδας Ivane Javakhishvili εργάζεται για την εμπορευματοποίηση ερευνητικών έργων, χωρίς αξιόλογα αποτελέσματα μέχρι στιγμής.
- Οι εταιρείες, από πλευράς τους, επενδύουν ελάχιστα στην καινοτομία, ενώ η συνεργασία μεταξύ επιστημονικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων και βιομηχανίας είναι περιορισμένη.

Γ.5 Προγράμματα χρηματοδότησης σε πλαίσιο αναπτυξιακής βοήθειας

Η χρηματοδότηση που προέρχεται από διεθνείς οργανισμούς στο πλαίσιο της αναπτυξιακής βοήθειας για τον κλάδο της ΤΠΕ είναι σχετικά περιορισμένη εν συγκρίσει με άλλους κλάδους της γεωργιανής οικονομίας. Ενδεικτικά παρατίθενται οι εξής οργανισμοί:

- Η ΕΕ χρηματοδοτεί διάφορα προγράμματα σχετικά με την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού της χώρας, καθώς και σύνδεσης ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων όπως τα "Do IT with EU", "Upskilling digital competences and career management skills of disadvantaged youth" κοκ ενώ ψηφιακές δράσεις χρηματοδοτούνται και μέσω προγραμμάτων όπως τα "[Horizon 2020](#)", "EU4Digital", "[Creative Europe](#)", "EU4Youth". Περισσότερες πληροφορίες: <https://eu4georgia.eu/projects/?search=&filter=ongoing&country%5B%5D=1&country%5B%5D=2&topic%5B%5D=10>
- Η Ευρωπαϊκή Αναπτυξιακή Τράπεζα (EIB), χρηματοδότησε έργο ανάπτυξης οπτικών ινών σε αγροτικές περιοχές ύψους 34 εκ. ευρώ. Περισσότερες πληροφορίες: <https://www.eib.org/en/projects/loans/all/20200408>
- Η Παγκόσμια Τράπεζα ξεκίνησε, το 2021, πρόγραμμα ύψους 80 εκ. USD για την ανάπτυξης της ευρυζωνικής πρόσβασης αγροτικών περιοχών. Περισσότερες πληροφορίες:

<https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P169698>

- iv. Η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης (ADB) χρηματοδοτεί έργα ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων των γυναικών και στήριξης του συστήματος νεοφυών επιχειρήσεων της Γεωργίας. Περισσότερες πληροφορίες:
<https://www.adb.org/projects/country/georgia/sector/information-and-communication-technology-1066>
- v. Η Υπηρεσία Αναπτυξιακής Συνεργασίας της Γερμανίας (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit/ GIZ) χρηματοδοτεί πρόγραμμα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού. Περισσότερες πληροφορίες:
<https://www.giz.de/en/worldwide/141593.html>
- vi. Η Υπηρεσία Αναπτυξιακής Βοήθειας των ΗΠΑ (USAID) χρηματοδοτεί προγράμματα σχετικά με την κυβερνοασφάλεια και την καινοτομία. Περισσότερες πληροφορίες:
<https://www.usaid.gov/georgia/our-programs>

Δ. ΣΧΕΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Νόμος περί της ασφάλειας των πληροφοριών:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1679424?publication=7>
2. Νόμος περί της Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1561437?publication=33>
3. Εθνική στρατηγική κυβερνοασφάλειας 2021-2024 και συναφές σχέδιο δράσης:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5263611?publication=0>
4. Νόμος περί των ηλεκτρονικών τηλεπικοινωνιών:
<https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/29620?publication=46>
5. Νόμος περί της ψηφιακής υπογραφής και των ψηφιακών εγγράφων:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/20866?publication=5>
6. Νόμος περί της Διαδικασίας Εγγραφής Παρόχου Υπηρεσιών Εικονικών Περιουσιακών Στοιχείων (VASP):
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5829496?publication=0>
7. Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών της Γεωργίας σχετικά με τη φορολόγηση των κρυπτο-περιουσιακών στοιχείων και τις πράξεις παροχής υπολογιστικής ταχύτητας (ισχύος) για την εξόρυξη αυτών:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4601215?publication=0>
8. Νόμος περί της προώθησης και των εγγυήσεων των επενδυτικών δραστηριοτήτων:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/33304?publication=15>
9. Νόμος περί των Επενδυτικών Κεφαλαίων:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4924135?publication=7>
10. Νόμος περί Καινοτομίας:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3322328?publication=1>
11. Νόμος σχετικά με την κατοχή άυλων τίτλων:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5961597?publication=0>

E. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. The Fintech Association of Georgia
<https://www.fintechs.ge/>
2. GITA - Georgia's Innovation & Technologies Agency
<https://gita.gov.ge/en>
3. Enterprise Georgia
<https://www.enterprisegeorgia.gov.ge/en/home>
4. National Intellectual Property Center of Georgia – Sakpatenti
<https://www.sakpatenti.gov.ge/en/>
5. Georgian National Communications Commission (COMCOM)
<https://comcom.ge/en/>
6. The State Program on Broadband Infrastructure Development
<https://opennet.ge/eng>
7. Association of Georgian virtual zone persons
<https://viz.ge/>
8. Georgian Business Angels Association
<https://www.facebook.com/businessangelsassociation/>
9. Startup Connect
<https://startupconnect.ge/>
<https://www.facebook.com/startupconnectgeorgia/>
10. Georgia Venture Capital Association (GVCA)
<https://www.facebook.com/p/Georgian-Venture-Capital-Association-GVCA-100068433267204/>
11. Angel Investor Club Georgia
<https://angelinvestor.ge/>
12. Cartooli
<https://capital.cartooli.com/>
13. Catapult Georgia
<https://catapult.vc/>
14. Isari Ventures
<https://www.isari.vc/en/home>
15. Mission Gate
<https://www.missiongate.com/>
16. TECH Friends of Georgia
<https://www.gtf.gatech.edu/give-to-tech/>
17. Digital Transformation Georgia Consortium
<https://www.digitalgeorgia.org/>

18. Θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων στο Batumi
<https://www.facebook.com/BatumiBI/>
19. Startup Grind Tbilisi
<https://www.startupgrind.com/tbilisi/>
20. Startup Georgia
<http://startup.gov.ge/eng/>
21. Impact Hub Tbilisi
<https://tbilisi.impacthub.net/>
22. Redberry Startup Studio
<https://redberry.international/about/>
23. Georgia Capital
<https://georgiacapital.ge/>
24. Startup Büro
<https://startupburo.org/>
25. Axel Investor Network
<https://axelnetwork.org/>
26. Rustavi Innovations Hub
<https://www.hub.org.ge/about.php?lan=en>
27. Faster Capital
<https://fastercapital.com/>
28. 500 Startups
<https://500.co/accelerators/500-georgia>
29. Globalize
<https://globalize.ge/>
30. Novel Visio
<https://novelvis.io/>
31. TBC Bank
<https://www.tbcbank.ge/web/en>
32. UNDP Georgia
https://www.undp.org/georgia?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR34IPdGTC8KEupvpO-qyvJUMmcnFUuwiHficrSmcliEm8KgwKx4ktJA6Vg_aem_AZ7WokXraqzh2DjIOA3Ar_ZAIVF9v3JJsbr-w_JUuZWonFDwcWi9Stvs5Eak3vCjIciLPSX1w1QwAw4ihsz5Wy6
33. Shota Rustaveli National Science Foundation
<https://rustaveli.org.ge/eng>

34. Knowledge Transfer and Innovation Center at Ivane Javakishvili Tbilisi State University

<https://www.tsu.ge/en/innovation-center>

35. Startup Factory του Πανεπιστημίου της Γεωργίας

https://www.facebook.com/UGStartupFactory/?locale=en_GB

36. Business and Technology University (BTU)

<https://btu.edu.ge/en/home-english/>